

GORDIJNTJES GEDRAG

ACHTER EN VOOR DE GEVEL OPWAARDEREN OM GORDIJNEN TE OPEN

Indra Kooge

Rotterdam-Zuid komt nu echt in beweging. Rijk en gemeente hebben een aantal grote investeringsbesluiten genomen en de druk op de stad is zo groot dat deze besluiten ook daadwerkelijk moeten worden gerealiseerd. De uitrol van de Rotterdamse succesformules, die zich hebben bewezen in de Rotterdamse binnenstad, kan beginnen.

Tegelijkertijd staat het leven in de wijken op Zuid zelf ook niet stil. Veel wijken lijken statistisch gezien problematisch, maar zijn in werkelijkheid misschien eerder een emancipatiemachine. Neem nu de wijk Hillesluis. Is dit een achterstandswijk of juist een wijk met mogelijkheden, ook voor wie arm is? In de studio 'Zuid op komst' is de kracht van Hillesluis het startpunt. Je gaat op zoek naar de ruimtelijke, sociale en economische kracht van de wijk en verkent de vraag of deze positief of negatief beïnvloed wordt door grootstedelijke ontwikkelingen zoals Parkstad, Stadionpark en Feyenoord City. Centraal staat de vraag hoe je kunt bouwen aan de buurt in een grootstedelijk krachtenveld zonder de eigen kracht van de buurt te verliezen.

Opgave

De woningvoorraad in Hillesluis kent een hoog percentage aan kleine en 'goedkope' woningen. In de Woonvisie van de gemeente Rotterdam wordt onder andere ingezet op meer woningdifferentiatie per wijk. De huidige woningvoorraad in Hillesluis telt ca. 83% kleine en goedkope woningen. Een groot deel van deze woningvoorraad is eigendom van de woningcorporatie Woonstad Rotterdam. Het streefcijfer voor 2030 is om dit percentage terug te brengen naar ca. 67%. We gaan onderzoeken wat de aanleiding is voor deze ambitie en wat de consequenties zijn van de beoogde woningdifferentiatie. Wat is de achterliggende visie achter deze ambities? En wat vindt jij daarvan? Wat zijn de verschillende strategieën om de gewenste woningdifferentiatie te bereiken? Sloop/nieuwbouw, transformatie, renovatie/opwaardering,

liberalisatie van de sociale voorraad, anders? En is de wijk het juiste schaalniveau als het gaat om woningdifferentiatie? Kunnen we gebruik maken van deze ambitie om andere grote maatschappelijke of transitievraagstukken aan te pakken? Denk aan de energietransitie, de mobiliteitstransitie, de klimaatopgave, circulariteit of de groei van de stad?

Studio 'Zuid op Komst' is een persoonlijk en collectieve ontdekkingsreis, waarbij iedereen zijn eigen referentiekader meebrengt. Daarvanuit kijken we naar de grote sociale, ecologisch en economische veranderingen die ons te wachten staan. Waartoe zal dit leiden? Om grip hierop te krijgen verkennen we hoe jouw verhaal als houvast kan dienen, startend vanuit de kwaliteit en identiteit van de Riederbuurt in Hillesluis. Het eindproduct is een (ruimtelijk) ontwerp, dat dienend is aan het verhaal. Maar het kan ook een 'procesontwerp' zijn, doormiddel van een reisverslag. De vorm van het eindproduct zal afhangen van de gekozen invalshoek. Het verhaal moet vooral inspireren en belanghebbenden verbinden en mobiliseren. Verbeeldingskracht is daarbij onmisbaar!

Proces

Een van de leerdoelen is de bewustwording dat de opgaven steeds complexer worden als gevolg van de vele transities (onzekerheden) waar buurten mee geconfronteerd worden. Het verbinden van korte en lange termijn blijkt daardoor steeds vaker problematisch. Het vraagt om andere manieren van denken en doen. We kiezen ervoor om te werken met scenario's. Het vertrekpunt voor deze scenario's is de ambitie voor woningdifferentiatie. Op basis daarvan onderscheiden we 3 mogelijke toekomsten voor Hillesluis die in de studio worden uitgewerkt en getest:

- Behouden van de huidige woningdifferentiatie
- Transformeren van de huidige woningvoorraad
- Verdichten door toevoeging en/of sloop/nieuwbouw

We gebruiken het ontwerp onderzoek om deze scenario's te verkennen. Hiervoor stellen we een 'flow' voor die bestaat uit 3 cyclische processtappen. Elke cyclus wordt afgesloten met een (tussen)presentatie. Uiteindelijk levert dit meerdere verhaallijnen (ontwikkelrichtingen) en bouwstenen (interventies) op voor de toekomst van Hillesluis.

In het onderstaande tijdschema zijn deze stappen verder uitgewerkt. In de eerste cyclus werken we direct toe naar concrete interventies die in de volgende twee processtappen worden uitgewerkt, getest en waarvoor een ontwikkelstrategie wordt uitgewerkt. De tweede cyclus staat in het teken van de confrontatie en concretisering van de interventies. In de derde en laatste cyclus wordt de ontwikkelstrategie bepaald. Het verhaal wordt daarmee continu getest en verder aangescherpt.

Tijdens dit proces kijken we wat de impact van de ingreep is op de wijk en zoeken we een manier waarop de kracht van de wijk behouden blijft. Waarbij bestaande buurtbewoners kunnen blijven wonen in hun wijk of waardoor de wijk een 'emancipator' motor kan zijn/blijven.

Wie ben ik?

I believe that urban design has an important task in our modern day society because it has the power to guide and direct our subconsciousness and in this way influences our thoughts, feelings and actions. What I find very important in the field of urban design is that borders fade away. It's a field that influences so much, that a designer cannot solely design for aesthetics, but also needs to think about the intersecting of variables in society. This can be very useful in a design process because the context can help a lot in a design. From form to function, a context like underlying layers in the commissioned area, to historical usage. The objective in my designs are focused on the users, what

they want, need and from this perspective, what is possible? Besides this I find nature an extremely important aspect in urban design. We often think of nature as contradicting modern day urban living areas, but when we reconnect with nature through use of the golden ratio, organic growth and historical use of nature at the site, a design can form itself together with all the other aspects, to a place what works and just feels right. I am a big supporter of sustainability: Build to last, grow and flourish. The golden rules for me in urban design are integration of the context, multi-functionality, esthetics and sustainability. Because working on a better future starts today. With these aspects I strive for a better prospective for people and the planet, so we can both thrive in harmony, co-exist and give each other the space to grow. This is what I tend to bring together as my job as a sustainability development advisor.

Tonnies (Tonnies, 2003) heeft de theorie van Gemeinschaft en Gesellschaft geschreven. Hierin kwam naar voren dat de mens sociale interactie nodig heeft. Dit kan directe, maar ook indirecte interactie zijn. Hij schreef ook over inclusiviteit gemeenschap en Gesellschaft (Gemeenschap en maatschappij).

De relaties tussen mensen op primair (persoonlijk) en secundair (formeel) niveau is essentieel. Wanneer er een relatie op primair en secundair niveau ontbreekt zal er een sociaal disbalans met de ruimte en mensen ontstaan. Wanneer deze relaties worden versterkt, betekent het dat er een gezonde gemeenschap kan ontstaan binnen in een buurt. Deze mensen kunnen vervolgens gezamenlijk grote projecten aanpakken.

Om een gezonde moderne en inclusieve gemeenschap te creëren kijk ik naar drie verschillende indicatoren. Namelijk: demografische diversiteit, menselijke interactie en combineren van functie.

Ik ben van mening dat homogeniteit dodelijk is voor zowel de mens als de ruimte. Het is daarom essentieel dat er sprake is van demografische diversiteit in een wijk of buurt. Dit kan op financieel vlak zijn, maar ook op academisch en sociaal vlak. Ook is het noodzakelijk dat de culturele achtergronden verschillend zijn. Door mensen te mengen kunnen er interessante interacties ontstaan en kan men veel van elkaar leren. Tenslotte is het belangrijk dat functies gecombineerd worden, waardoor er altijd leven is op een plek. Wanneer er sprake is van functiemening zal dit leiden tot interacties tussen mensen. Doordat de mensen door de straten lopen komt men elkaar vaker tegen, maakt oogcontact en bouwt hierdoor sociale relaties op. Dit komt ten goede voor de sociale cohesie van een buurt. Hierdoor ontstaat er een inclusieve wijk. Zoals te zien is lopen de drie indicatoren in elkaar over en hebben ze invloed op elkaar.

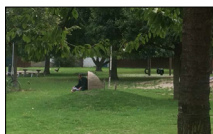

Mijn ervaringen in Hillesluis

Zoals velen trok ook ik Hillesluis binnen om deze zeer diverse wijk te ontdekken. De wijk staat bekend om de relatief hoge criminaliteitscijfers en verpaupering. Ondanks deze cijfers heb ik mezelf er toe gezet om op zo'n objectief mogelijke manier de wijk te analyseren. Wat mij erg sterk opviel was het contrast tussen het noorden en het zuiden van deze wijk. Toen ik door het zuidelijke gedeelte liep zag ik veel troep op straat, gesloten gordijnen, gesloten rolluiken en nauwelijks mensen op straat. De straten en de profielen waren volledig gefocust op de auto en niet op de mens. Wanneer ik dan toch eindelijk iemand tegenkwam was er geen contact (zelfs geen oogcontact). Door o.a. het achterstallig onderhoud aan woningen, openbare ruimte en de gesloten gordijnen kreeg deze buurt een sombere uitstraling. In mijn beleving was het geen uitnodigend gebied om te komen.

Ader bij/in de wijk

Groene pockets

Or veelal gericht op de auto

Krappe profielen

Ruime lanen

Lage prijzen

Criminaliteit is voelbaar

Overvolle straten

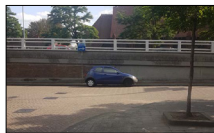
Peyenoord City ontwikkeling

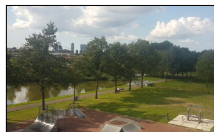
Jonge gezinnen

Religie als centrum

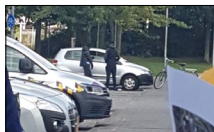
Barrières

Ruime groenvoorzieningen

Buurt winkels

Dealers

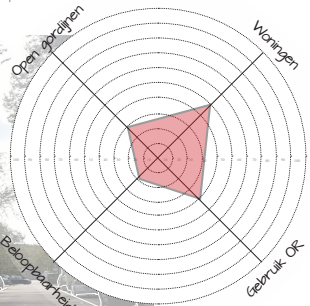
Gesloten gordijnen

Vervolgens trok ik het noordelijke gedeelte in. Ik kan zeggen dat dit deel mij zeer intrigeerde. Midden in een "achterstandswijk", dus Hillesluis, zijn er ook relatief kleinere plekken waar de wijk aan het opbloeien is. Hoewel dit gebied dezelfde stedenbouwkundige opzet heeft, voelt dit gebied aanzienlijk anders aan. In ditzelfde gebied wordt de openbare ruimte wel gebruikt. De buurt wordt bijgehouden en de openbare ruimtes worden geclaimd door de bewoners. Een voorbeeld hiervan is dat de bewoners planten plaatsen door tegels uit de stoep te trekken en dus de openbare ruimtes benutten. Ook viel het op dat er nauwelijks troep op straat lag en de mensen die in de straat rondliepen zochten oogcontact en zeiden met een glimlach gedag. Wat vooral opvallend was, was dat in dit gebied de gordijnen van meerdere huizen open waren. In het zuidelijk gedeelte waren alle gordijnen dicht, dit gaf een wereld van verschil.

Gesloten gordijntjes

Stille straten

Smalle stoep

Gevuld met auto's

Brede rijbaan

Na een aantal keren deze straten te hebben verkend, begonnen de bewoners mij ook te herkennen en een babbeltje te maken. Zij waren zeer geïnteresseerd in waar ik mee bezig was en waren zeer openhartig over de lusten en lasten van zowel de straat als de buurt. In deze gesprekken kwam naar voren wat hun knelpunten waren, maar ook waar eventuele kansen lagen. Een ding was zeker, in dit gebied wonen er bewoners met een hart voor de straat en de buurt, die maar al te graag willen meewerken aan een positieve transformatie. Ondanks de diverse achtergronden van de inwoners hebben ze een goede connectie met de buurt en met elkaar. Dit bleek uit gesprekken tussen mij en de bewoners. Naar mijn idee was de sociale cohesie hier beter, gezien de connecties tussen de buurtbewoners. Hierbij kwam het "ons kent ons" principe sterk naar voren.

Open gordijntjes

Levendige Straten

Veel fiets gebruik

Spelende kinderen

Vergroening

Bruxelles

Op de excursie naar Bruxelles werd duidelijk dat dit soort problematiek niet nationaal maar ook internationaal speelt. In Bruxelles pakt elke wijk het anders aan door middel van wijk aanpakken. De ene wijk focust zich meer op de openbare ruimte, de andere weer op sociale voorzieningen. Wat hiermee duidelijk werd is dat er geen gulden regel voor kan zijn maar dat er specifiek van locatie tot locatie moet worden gekeken en getoetst. Hierin is communicatie tussen alle actoren het allerbelangrijkste.

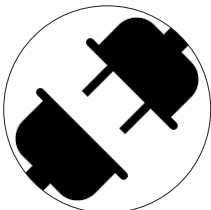
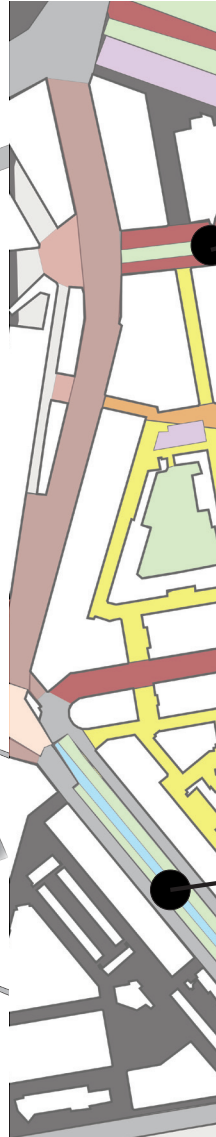
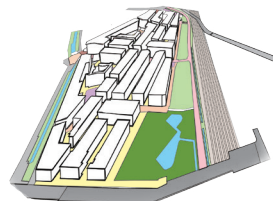
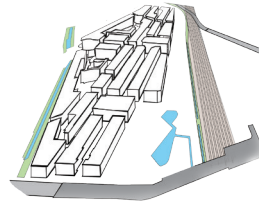
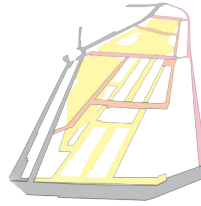

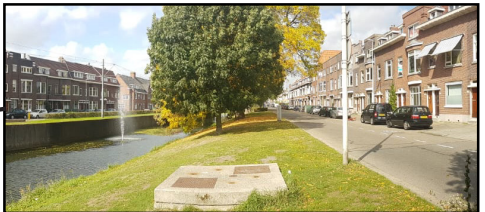
MAATSCHAPPELIJK PROBLEEM

Het onderliggende probleem in Hillesluis is in mijn ogen de anonimiteit en de in zichzelf gekeerde bewoners. Dit is zowel veroorzaakt door de sociale als ruimtelijke opbouw van de wijk. De inwoners van deze wijk hebben merendeels dezelfde financiële en academische achtergrond. Hierdoor zijn er relatief weinig voorbeeldfuncties binnen de wijk. Men heeft het al druk genoeg met haar of zijn eigen problemen.

Ruimtelijk gezien is de opzet van de wijk veelal in zichzelf gekeerd, van openbare ruimten tot aan de opzet van woningen. De openbare ruimtes zijn vaak verborgen en staan los van de woningen. De woningen zijn vaak in zichzelf gekeerd, doordat de ruimtes achter de gevels geen leef functie hebben maar een rustfunctie. Het effect hiervan is dat men de gordijnen gesloten heeft, waardoor de gevel een afgesloten geheel wordt en als muur tussen prive en openbaar fungeert.

Wanneer deze problematiek van sociale, financiële en academische homogeniteit en ruimtelijke ingetogenheid wordt aangepakt zal dit een aanzet geven aan de wijk en haar bewoners om te groeien naar een positievere toekomst. Waar men contact kan leggen met elkaar, voorbeelden kunnen opvolgen, zichzelf ontwikkelen en kunnen groeien, zowel binnen als buiten de wijk.

Analyse

Het grote contrast tussen de leefwerelden in de wijk intrigeerde mij zeer. Tijdens mijn deskresearch kwam naar voren dat de wijk vroeger in eigendom was van een woningbouw corporatie Woonstad Rotterdam . In het noordelijk gedeelte is echter een groot deel van de woningen uitgegeven aan de markt voor een zeer schappelijke prijs. De straten waar de sfeer beduidend fijner is, zijn geen homogene sociale huurwoning straten meer maar een mix tussen sociaal, particuliere huur en privaat eigendom.

Ondanks dat het straatprofiel hier ook volledig gericht op de auto is, heeft het uitpanden van deze woningen voor een verschuiving gezorgd van het gebruik en het op eigenen van de openbare ruimte. Ook heeft dit voor een sterkere sociale cohesie gezorgd. In deze straten kregen bewoners van de wijk de kans om een woning in hun eigen wijk te kopen voor een schappelijke prijs, daarnaast was het ook mogelijk voor starters, van buiten de wijk, een betaalbare woning te kopen en op te knappen. Door middel van het samensmelten van verschillende groepen, en lagen uit de samenleving, is er een positiever woonklimaat ontstaan.

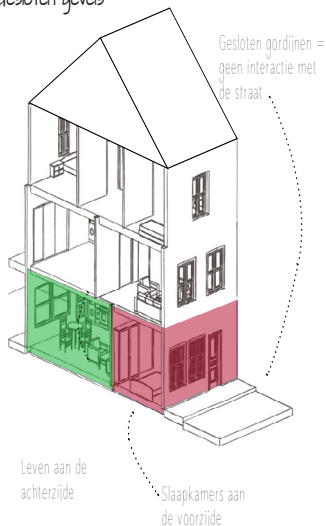
Woonsectoren

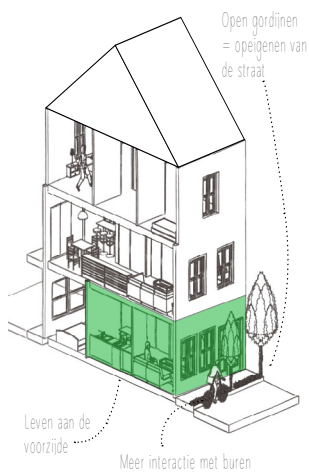
Straat beleving

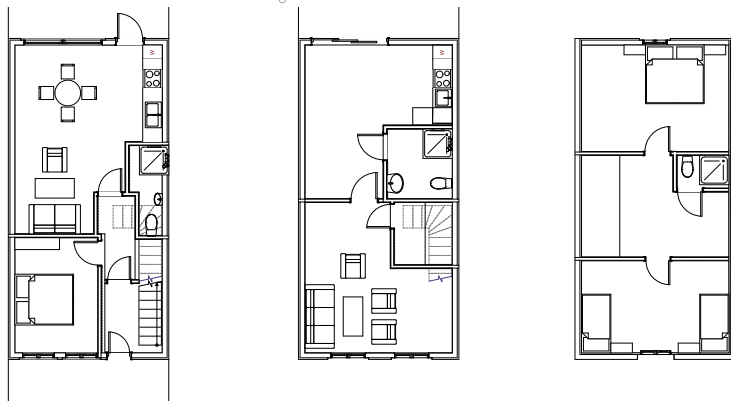
Gesloten gevels

Open gevels

Ondanks deze relatief positieve veranderingen zijn er bij het uitpanden van de woonvoorraad ook een aantal zaken mis gegaan. Tijdens het uitpanden van de woningen zijn er regels opgesteld waar binnen vijf jaar aan voldaan moest worden. Echter gingen de regels bijna alleen over de bouwkundige staat van de woning en niet over het programma of gebruik van de desbetreffende woning. Hierdoor hebben zogenaamde "huisjes melkers" hun kans gegrepen en woningen opgekocht om vervolgens de woningen volgens de voorwaarden op te knappen. Wat het gevolg hiervan was, is dat de indeling van de woning intern niet is aangepast. En wat blijkt, de ruimte direct achter de gevel heeft als functie slaapkamer bij de oorspronkelijke opzet van de woning.

Na deze ondervinden ben ik terug naar de wijk gegaan om dit met de bewoners te bespreken. De slaapkamer was vaak aan de straatzijde te vinden, daarom liet men de gordijnen gesloten. Door de indeling van het straatprofiel, in combinatie met de functie van de ruimte achter de gevel, is dit een verklaring van het gordijntjes gedrag van de bewoners.

BEWONERS DAG

Om onze ideeën door te communiceren met betrokken actoren hebben we een bewoners dag georganiseerd. Het doel van deze dag was niet om alleen te presenteren maar om het dialoog aan te gaan met bewoners en andere belanghebbende. Hierbij kwam duidelijk naar voren dat het gordijntjes gedrag voor iedereen voelbaar was en als hinderlijk werd ervaren. Door het dialoog met betrokken partijen kwam duidelijk de noodzaak van deze problematiek naar voren en de wil om dit te verbeteren. Met een duidelijke hoe vraag.

HILLESLUIS

#EXCLUSIEF INCLUSIEF

Wijkonderzoek

Hillesluis heeft een rijk divers karakter. Er zijn buurten met affluente achtergrond en er zijn diverse leefwijken in de wijk. Langzaam en geleidelijk aan wordt de wijk steeds meer divers. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze diversiteit kunnen omarmen en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze diversiteit kunnen omarmen en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als netwerk
 De wijk als netwerk is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als plek
 De wijk als plek is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als proces
 De wijk als proces is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als identiteit
 De wijk als identiteit is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als toekomst
 De wijk als toekomst is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als uitdaging
 De wijk als uitdaging is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als inspiratie
 De wijk als inspiratie is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als ambitie
 De wijk als ambitie is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als droom
 De wijk als droom is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als visie
 De wijk als visie is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als missie
 De wijk als missie is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als waarden
 De wijk als waarden is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als principes
 De wijk als principes is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als strategie
 De wijk als strategie is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

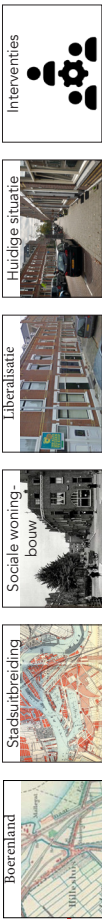
De wijk als tactiek
 De wijk als tactiek is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als instrumenten
 De wijk als instrumenten is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als middelen
 De wijk als middelen is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als bronnen
 De wijk als bronnen is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

De wijk als krachten
 De wijk als krachten is een belangrijk concept. Het gaat om de manier waarop de verschillende delen van de wijk met elkaar verbonden zijn. Het is belangrijk om te kijken hoe we deze verbindingen kunnen versterken en hoe we ervoor zorgen dat iedereen erin kan participeren.

Interventie	Buikbarreuzek
<p>Goedkope parkeerplaatsen Het probleem is dat er te weinig parkeerplaatsen zijn voor de wijk. Dit kan worden opgelost door meer parkeerplaatsen te creëren, bijvoorbeeld door de parkeerplaatsen te vergroten of door nieuwe parkeerplaatsen te creëren op andere locaties.</p>	<p>Overheidsgaranties Het probleem is dat er te weinig garanties zijn voor de wijk. Dit kan worden opgelost door meer garanties te creëren, bijvoorbeeld door de garanties te vergroten of door nieuwe garanties te creëren op andere locaties.</p>
<p>De grote uitdagingen Het probleem is dat er te grote uitdagingen zijn voor de wijk. Dit kan worden opgelost door de uitdagingen te vergroten of door nieuwe uitdagingen te creëren op andere locaties.</p>	<p>Overheidsgaranties Het probleem is dat er te weinig garanties zijn voor de wijk. Dit kan worden opgelost door meer garanties te creëren, bijvoorbeeld door de garanties te vergroten of door nieuwe garanties te creëren op andere locaties.</p>
<p>Overheidsgaranties Het probleem is dat er te weinig garanties zijn voor de wijk. Dit kan worden opgelost door meer garanties te creëren, bijvoorbeeld door de garanties te vergroten of door nieuwe garanties te creëren op andere locaties.</p>	<p>Overheidsgaranties Het probleem is dat er te weinig garanties zijn voor de wijk. Dit kan worden opgelost door meer garanties te creëren, bijvoorbeeld door de garanties te vergroten of door nieuwe garanties te creëren op andere locaties.</p>

Strategie - Gordijnen openen

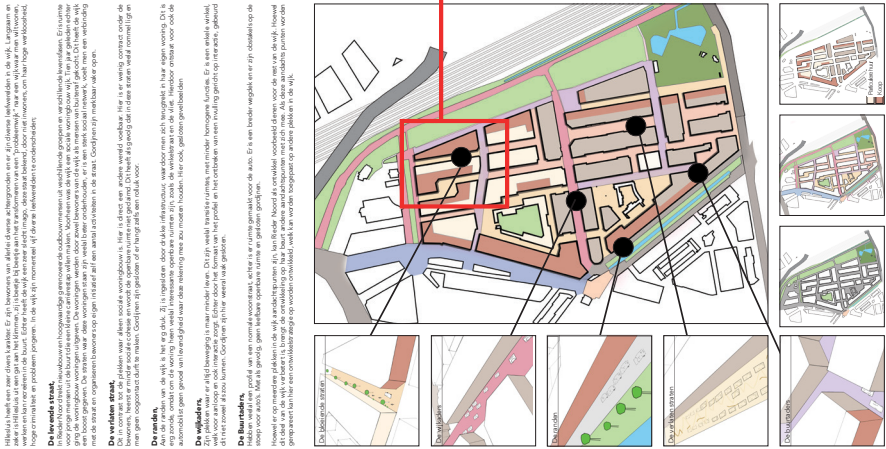
Om de voorzijde van de wijk te openen naar een andere wereld is het noodzakelijk de gordijnen te openen. Dit kan worden gedaan door de gordijnen te vergroten of door nieuwe gordijnen te creëren op andere locaties.

Interventies
 - Goedkope parkeerplaatsen
 - Overheidsgaranties
 - De grote uitdagingen
 - Overheidsgaranties

Overheidsgaranties
 - Goedkope parkeerplaatsen
 - Overheidsgaranties
 - De grote uitdagingen
 - Overheidsgaranties

De grote uitdagingen
 - Goedkope parkeerplaatsen
 - Overheidsgaranties
 - De grote uitdagingen
 - Overheidsgaranties

Overheidsgaranties
 - Goedkope parkeerplaatsen
 - Overheidsgaranties
 - De grote uitdagingen
 - Overheidsgaranties

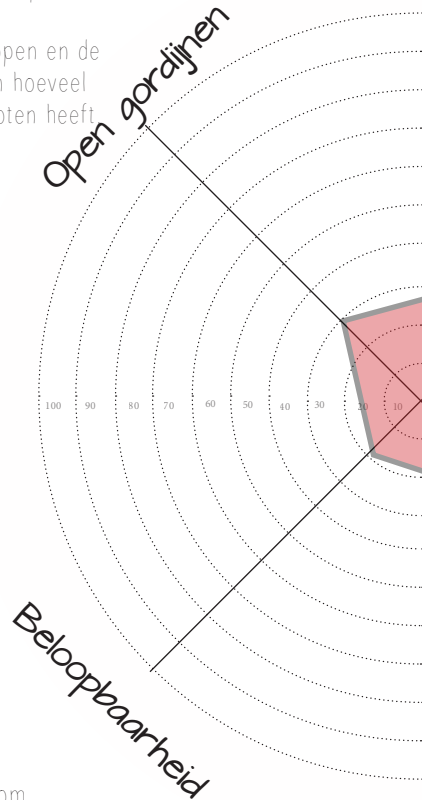
Metten

Om de inclusiviteit en leefbaarheid voor en na mijn interventie te meten zoom ik in op vier verschillende indicatoren:

Verhouding open en gesloten gordijnen:

Hoeveel procent van de woningen heeft de gordijnen open en hoeveel gesloten?

Tenslotte kan ik door simpelweg door de straat te lopen en de huizen te bekijken voor en na de ingreep uitrekenen hoeveel procent van de woningen de gordijnen open of gesloten heeft. Ik neem het dus zelf waar.

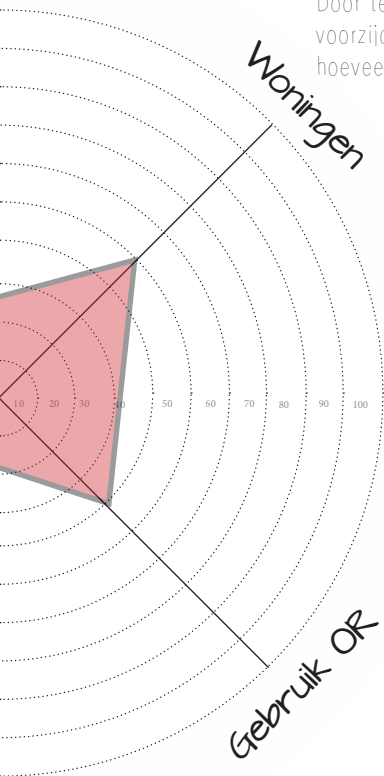
Beloopbaarheid:

Hoe loopbaar is de straat? Is het een fijne ervaring om hier te lopen? Is het uitnodigend, zijn er spannende routes?

Wat betreft de beloopbaarheid van de straat, kan aan de hand van een bewoners enquête voor en na de ingreep worden bekeken hoe zij de loopbaarheid van hun buurt ervaren. Deze drie vragen worden in de enquête expliciet bevraagd.

Woningen:

Door te onderzoeken hoeveel woningen een leefruimte aan de voorzijde hebben kan er inzichtelijk worden gemaakt waar en hoeveel interactie is tussen de woning en de straat.

Gebruik openbare ruimte:

Hoeveel huizen eigenen de openbare ruimte voor hun woning op? Denk hierbij aan stoepuinties, bankjes e.d. Het gebruik van de openbare ruimte kan ik zelf waarnemen. Ik kan bijvoorbeeld tellen hoeveel huizen voor als na de ingreep de openbare ruimtes heeft benut en hoeveel niet.

Mijn toekomstdroom

Wat als de straten in Hillesluis zo ontworpen zijn dat de mensen hun gordijnen openen? Wat als Hillesluis ontworpen is voor de mens en niet voor de auto? Hoe zou men dan leven in de wijk? Dit zijn vragen die mij te binnen schieten als ik over mijn toekomstdroom nadenk.

In mijn visie is Hillesluis een wijk van de toekomst. Mensen uit alle lagen van de maatschappij kunnen en willen er wonen. Het woonaanbod is divers, levensloop bestendig en duurzaam. De openbare ruimte is niet langer een plek om je auto te parkeren, maar een ruimte waar openbaar en prive in elkaar overvloeien, zowel boven als onder de grond. De auto is uit het straatbeeld gehaald, waardoor er ruimte ontstaat voor de mens. Op maaiveld niveau heeft de bewoner een deel van de stoep eigen gemaakt en heeft de stoep een persoonlijk tintje gegeven. Je kunt dan denken aan het planten van bloemen. Ook is er in de straat ruimte voor zowel gemeenschappelijke plekken als tuinen, pleinen en groenvoorzieningen.

De woningen zelf zijn volledig verbouwd en opgeknapt voor de energie transitie. Ook zijn deze woningen intern heringericht. Slaapkamers zitten niet langer meer aan de voorzijde, maar men werkt en woont nu aan de voorzijde van haar woning. Het effect hiervan is dat wanneer mensen door de straten lopen zij andere buurtbewoners zien en in contact met elkaar kunnen komen. Dit kan op de straat zijn, maar ook in de woningen zelf.

Ondergronds is er een warmte-koudeopslag, een collectieve buurtbatterij en een waterbassin aanwezig. De warmte-koudeopslag is aanwezig om in de zomer de huizen te verkoelen en in de winter te verwarmen. De collectieve buurtbatterij wordt gevoed door de zonnepanelen op de daken van de huizen. Het waterbassin is aanwezig om de eventuele piekregenbuien op te slaan. In periodes van droogte kan het bassin juist water vasthouden, wat weer duurzaam is. Al met al is mijn toekomstbeeld een straat die op alle lagen: sociaal, economisch, klimaatneutraal en adaptief, klaar is voor de toekomst en de potentie heeft om te groeien.

Mijn interventie

Om de problematiek in Hillesluis aan te pakken moet er op diverse schaalniveaus worden ingegrepen. Namelijk op buurt, straat en woning niveau. Deze interventies kunnen los van elkaar of als een opeenstapeling van elkaar worden toegepast, waardoor ze elkaar ook kunnen versterken.

- Buurt interventie

De openbare ruimte wordt nu geclaimd door de auto. Tweederde van de ruimte is door de auto in beslag genomen, dit is onnodig en onwenselijk. Een oplossing is om de parkeerplekken uit de straten te halen en te verplaatsen zodat mensen op loopafstand toch bij hun auto kunnen komen. Het is mogelijk om deze parkeerplekken te verplaatsen naar de randen van de wijk of naar binnen de bouwblokken. Er ontstaat vervolgens ruimte in de straten. Ook is het wenselijk om het weefsel van de blokken open te knippen, om zo de lange assen op te knippen en van de buurten een dwaalgebied te maken. Waarin het interessant wordt om te wandelen en gebieden te ontdekken, in plaats van de lange en eentonige straten die er nu zijn.

- Straat interventie

De grootste bedreiging in de straat is de ruimte die wordt ingenomen door de auto's. Hierdoor heeft de bewoner maar weinig ruimte om haar directe leefomgeving te claimen en te gebruiken. Het gevolg hiervan is dat er geen sociaal leven in de straat aanwezig is. Het buitenleven is verplaatst naar de private buitenruimte aan de achterzijde van de woning. Door het profiel aan te passen door middel van bredere transitie stoepen, het plaatsen van Delftse stoepen voor de woning en de autoweg te verkleinen, komt er meer ruimte vrij voor het leven op de stoep. Hierdoor ontstaat er de mogelijkheid voor de bewoners om de openbare ruimte te claimen en te benutten. Wanneer dit gebeurt zal de sociale interactie verbeteren in

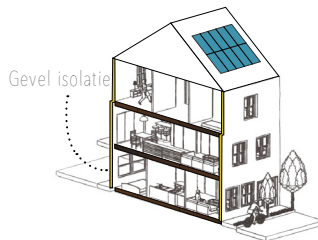
de straat en de leefbaarheid verbeteren. Aansluitend is het ook verstandig om de openbare ruimte te herinrichten samen met de bewoners. Zodat dit vervolgens zal voldoen aan de wensen van de bewoners en op zijn tijd een prettige leefomgeving zal creëren.

Intern transformeren

Woon/werk ruimte naar de voorzijde brengen

Verduurzamen

Collectieve WKO vloerverwarming

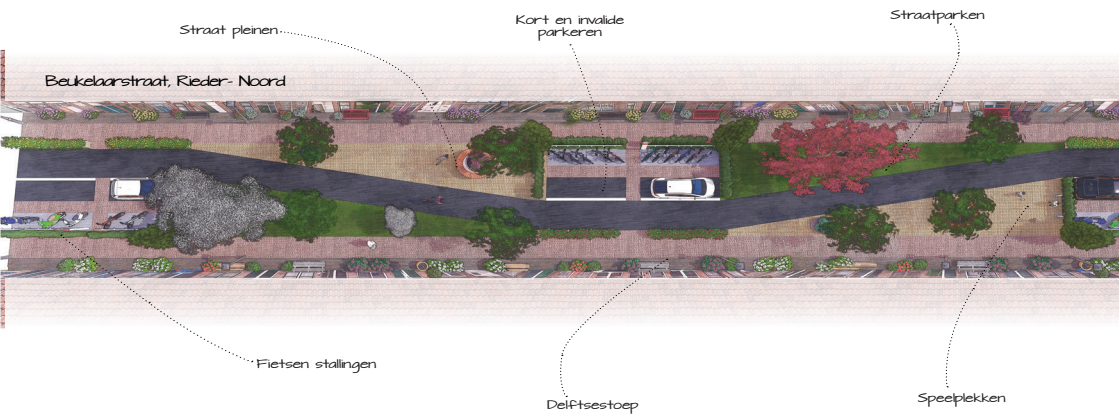
- Woning interventie

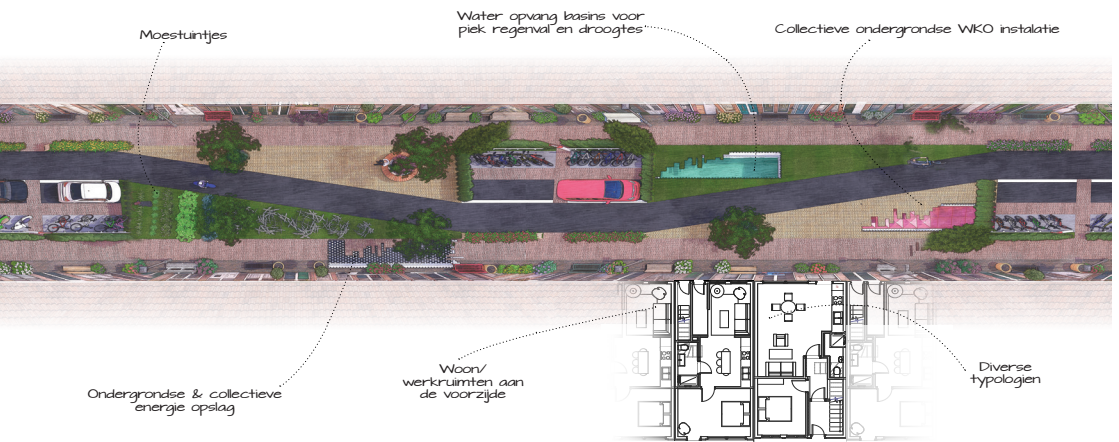
Momenteel hebben de meeste woningen de slaapkamer aan de straatzijde, hierdoor zijn de gordijnen permanent gesloten. Wanneer de woningen intern worden aangepast en de leef/werkruimte van de woningen aan de voorzijde worden geplaatst, zal dit gordijntjes gedrag gaan afnemen. Door het plaatsten van de woon/werkruimte aan de voorzijde van de woningen, zullen bewoners elkaar vaker zien. De straat voor de woning zal tevens een verlengde kunnen worden van de woonruimte.

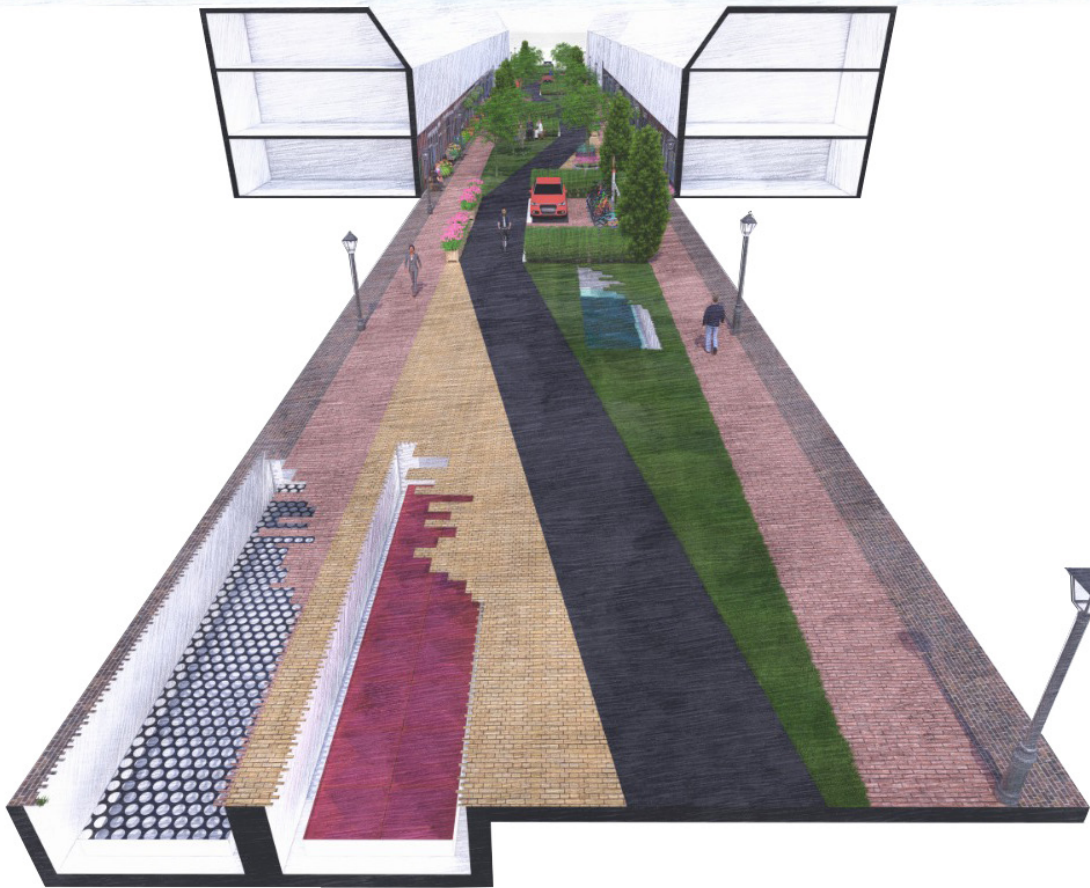
Een aansporing voor alle woningeigenaren, sociaal, particulier en eigenaar, is om de woningen aan te passen en het gasloos maken van de wijk. Hiervoor ligt er voor zowel de woningen zelf als de openbare ruimte een grote opgave. Om woningen te verduurzamen, van het gas af te krijgen en uiteindelijk nul-op-de-meter te krijgen, is het noodzakelijk bij rijtjes woningen deze transformatie collectief aan te pakken. Hierdoor kan men bijvoorbeeld collectief stroom opwekken op de daken, opslaan onder de stoep en woningen verwarmen en verkoelen met een collectieve WKO installatie in de straat. Met behulp van deze installatie worden alle woningen verwarmd en gekoeld. Naast deze grote collectieve ingrepen is het ook essentieel dat de woningen intern worden aangepakt. Deze moeten worden geïsoleerd. Je kunt dan denken aan nieuwe verwarming methoden zoals vloerverwarming e.d. Aangezien de woningen al zo grootschalig worden verbouwd, is dit het ideale moment om ook de woningen intern te veranderen. Het is wenselijk om de woon/werkruimte aan de voorzijde van de woningen te hebben. De gemeente kan de eigenaar verleiden door middel van een subsidie verstrekking wanneer dit wordt gedaan.

Schets ontwerp

Elke intervisie is los van elkaar toe te passen, maar zij zullen elkaar versterken wanneer ze op alle schaalniveaus worden toegepast, wat dus ook wordt aangeraden. Hierdoor zal niet alleen de ruimtelijke, maar ook de sociale problematiek worden aangepakt in Hillesluis. De bewoners worden niet langer gedwongen om hun activiteiten achter de gevel en in hun tuin te doen, maar zij hebben ook de kans om dit in de openbare ruimte te doen, waar zij haar buurtgenoten tegenkomt.

Epiloog

Ik vond deze studio een zeer pittige, maar interessante reis van vallen en opstaan. Het was pittig, omdat de leercurve in het proces voor mij erg stijl was. Waar diepgaande discussies en vragen de orde van de dag waren, wat heeft geleid tot diepgaander onderzoek en ontwerp. Ik vond dit een zeer toffe uitdaging en wil Frank en Laurens en mijn studiegenoten bedanken voor de studio. Deze studio heeft mij niet alleen gevormd als student maar ook als mens.

